

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

**NASCUDA EL 1975
A SABADELL,
GEMMA RUIZ PALÀ
TREBALLA DES DE
FA DUES DÈCADES
ALS SERVEIS
INFORMATIUS
DE TELEVISIÓ
DE CATALUNYA,
ON FA CRÒNICA
CULTURAL
AL TELENOTÍCIES.
'ARGELAGUES'
ÉS EL SEU
PRIMER LLIBRE**

Com les cosidores, que saben teixir amb les mans



SIMONA ŠKRABEC

Aristòtil, en la seva *Poètica*, sentència: "L'historiador i el poeta, en efecte, no difereixen pas pel fet que parlin amb

metres o sense metres, sinó que la distinció rau en el fet que l'un explica les coses que s'han esdevingut, mentre que l'altre explica les coses que podrien esdevenir-se". I llavors afegeix que la poesia és més filosòfica i més sublim que la història perquè "la poesia explica les coses en universal, mentre que la història explica les coses en particular".

Ruiz ens ha presentat una crònica que es pot literalment tocar amb les mans. Sota els seus dits els personatges prenen vida, els carrers s'omplen del batec quotidià. Entrem també a l'interior de cases i escoles i fàbriques. Som davant d'un

retrat que fixa un entramat sobre com van evolucionar les condicions de vida. Aquesta base va sent poblada amb destins individuals, descrits amb cura, forjats amb la credibilitat que només sorgeix quan un autor sap de què parla i es creu el que fa. El que més impressiona és l'emoció gens tamisada de l'autora, la seva crida decidida a fer-se escoltar, la convicció inapel·lable que el que explica és important.

I ho és. La història està feta de totes les vides passades, no la formen només les hagiografies dels vencedors de torn. Qui vol saber què era el passat, ha de tramatar exactament aquesta minuciosa recuperació de destins individuals. La història com a ciència ha resistit molt de temps l'embat de la vida minúscula, però en el segle XX ha sucumbit definitivament. Després de les atrocitats, els europeus només podem pensar el passat des de la posició del testimoni.

El pes de les ferides compartides

Només cal comparar la "reconquesta" bàrbara de Sabadell amb *La ciociara* de Vittorio de Sica per entendre el pes de les ferides que compartim en aquest continent. Ruiz ha aconseguit no només descriure una família i una ciutat, sinó que ha forjat una peça que encaixa en un mosaic més gran, que afegeix detall, que testimonia.

Europa ha viscut una revolució, per molt que sigui tan silenciosa que a vegades ni som capaços d'adonar-nos-en: al segle XX, la història s'ha individualitzat igual com un dia la novel·la va substituir les tragèdies, on només hi havia lloc per als personatges nobles. Al llibre de Ruiz és la veu individual dels damnificats la



ARGELAGUES
GEMMA RUIZ
PROA
288 PÀG. / 18,50 €

EL QUE MÉS IMPRESSIONA ÉS L'EMOCIÓ GENS TAMISADA DE RUIZ, LA CRIDA DECIDIDA A FER-SE ESCOLTAR, LA CONVICCIÓ INAPEL·LABLE QUE EL QUE EXPLICA ÉS IMPORTANT

que s'ha rebel·lat contra les categoritzacions previstes i contra les jerarquies que exclouen els febles sistemàticament de tot relat.

Els retrats de les *Argelagues*, però, són particulars i com a tals no permeten a la novel·la obrir-se cap a aquella dimensió "més filosòfica i més sublim" que Aristòtil li atribuïa a la poesia. La besàvia Remei no té un perfil que la ressalti de la multitud com passa amb l'àvia Conxa de Maria Barbal, la Carlota de Jesús Moncada o la Natàlia-Colometa de Mercè Rodoreda, ni percebem tampoc el pes d'aquella atmosfera impregnada de violència a la qual són sotmesos els púbers en les obres de Blai Bonet i d'Emili Teixidor. A Catalunya, les ferides han estat dites sobretot des de la poesia, és a dir, a partir dels fets que "podrien esdevenir-se" amb la intenció de mostrar el nucli de l'experiència i dotar els relats de les grans veritats, vàlides arreu, generalitzables.

Ruiz, en canvi, documenta "coses que han esdevingut", escriu des de la història. Però es fa igual de difícil apartar la mirada. L'autora apunta amb el dit tot el que es resisteix a ser comptabilitzat en les cròniques oficials. Diu el que sempre falta als relats històrics que s'escriuen amb la intenció de perdurar i que ens fan forts i una mica invencibles i que oblidem el que és incòmode i enalteixen tot el que ens fa brillar. A *Argelagues* les coses es diuen "si eren cruces, cruament, i si eren tendres, tendrament". Amb això, Ruiz ha esbotzat la porta a tota tranquil·litat, a tot oblit, a tot gest displicent amb el qual la gent tan fàcilment foragita els records més pròxims. S'ha de voler, diu l'autora, s'ha de voler tenir memòria. Aquesta és exactament la qüestió. ♦♦



MANOLO GARCÍA

Vida i literatura



JOAN GARÍ

El triomf pòstum és la gran cabronada que la societat dedica als millors escriptors. El cas d'Irène Némirovsky,

però, és especial. Entre els anys 20 i els 30, aquesta novel·lista ucraïnesa d'expressió francesa va viure moments de petita plenitud al seu país d'adopció amb relats com *David Golder* o *El ball*. La història, però, li reservava una peripècia que ja és ben coneguda: deportada a Auschwitz, on mor, un mantell d'oblit va cobrir l'escassa glòria que havia pogut atresorar. L'any 2004, més de mig segle després del seu decés, la publicació de *Suite francesa* -un meravellós fresc in-

acabat sobre l'ocupació alemanya de França- obre un cofre de tresors inacabables. Comença llavors el moment Némirovsky: vells manuscrits polsosos veuen la llum, es reediten textos antics, els hi concedeixen els premis que l'autora no va somiar en vida.

Una d'aquestes joies, ara recuperada en català, és *La vida de Txèkhov*. No és estrany que una dona com Némirovsky, d'una intel·ligència literària tan aguda, se sentís atreta per una peripècia vital com la de l'autor de *L'hort dels cirerers*. A partir sobretot del dens epistolari del l'autor rus, Némi-

rovsky reconstrueix la biografia d'un ésser "de províncies" (en els marges és on cal buscar les herbes més delicades), que escriu perquè no té cap altra manera d'evidenciar les complexitats de la naturalesa humana, aquesta mateixa naturalesa que se li presenta en forma de malaltia després de concloure els seus estudis de medicina.



La mare d'Anton és filla d'un marxant i el pare ve d'una secular estirp de pagesos. Némirovsky posa a treballar la seua fecunda imaginació de novel·lista: el que no sap fefaentment, ho fabula. Va construint així un gran mosaic



LA VIDA DE TXÈKHOV
IRÈNE NÉMIROVSKY
L'AVENÇ / LOSADA
TRADUCCIÓ MARGARIDA CASACUBERTA
192 PÀG. / 18 €

amb les peces que cal: els inicis com a escriptor, el descobriment fascinant del teatre a tretze anys, l'influx de Tolstoi. Aquest darrer, però, no té res a veure amb Txèkhov: "Tolstoi és ple de passió, d'obstinació sublim; Txèkhov és escèptic i distanciat de tot. L'un crema com una flama; l'altre il·lumina el món exterior amb una llum freda i suau".

Sigues tolstoïa o bé txekhovià, amic lector, llegiràs aquesta obra com una excusa per meditar sobre el destí dels grans escriptors (i, d'entre els més grans, cap com els russos). Némirovsky hi parla de tu a tu. Al capdavant, el seu destí tràgic està a l'altura de les seues pàgines, demostrant així que vida i literatura formen una unitat torbadorament inextricable. ♦♦